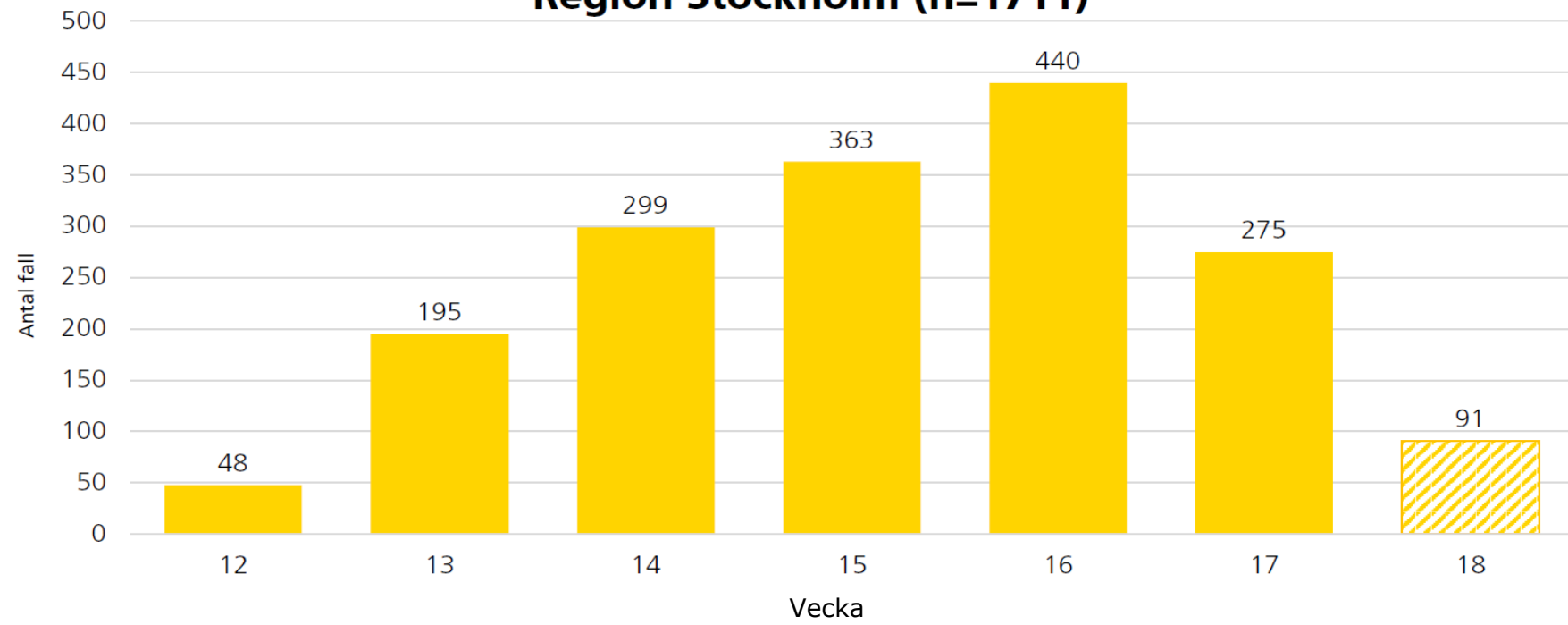

Kartläggning av covid-19 på SÄBO i Stockholms län

Smittskydd Stockholm
registrator@smittskyddstockholm.se

Bakgrund

**Covid-19 fall per vecka t.o.m. 30 april 2020 kl 11:30
provtagna på ett särskilt boende för äldre,
Region Stockholm (n=1711)**

I Stockholms län finns cirka 400 SÄBO inklusive 70 korttidsboenden.

Syfte

- Identifiera utmaningar kring arbetet med covid-19 inom särskilda boenden i Stockholms län för att minska smittspridning på särskilda boenden (SÄBO).

Metod

Webbenkät bestående av 37 frågor med svarsalternativ och/eller fritextsvar.

Enkäten riktade sig till verksamhetschefer på SÄBO i Stockholms län och skickades ut via mail under påskhelgen 2020.

Sista svarsdag var 15e april.

Enkätsvaren har sammanställts av Smittskydd Stockholm. Fritextsvar har kategoriserats och i denna sammanställning presenteras de vanligast förekommande svaren.

I sammanställningen har svar från SÄBO med respektive utan covid-19 jämförts för att uppmärksamma eventuella skillnader.

Respondenter

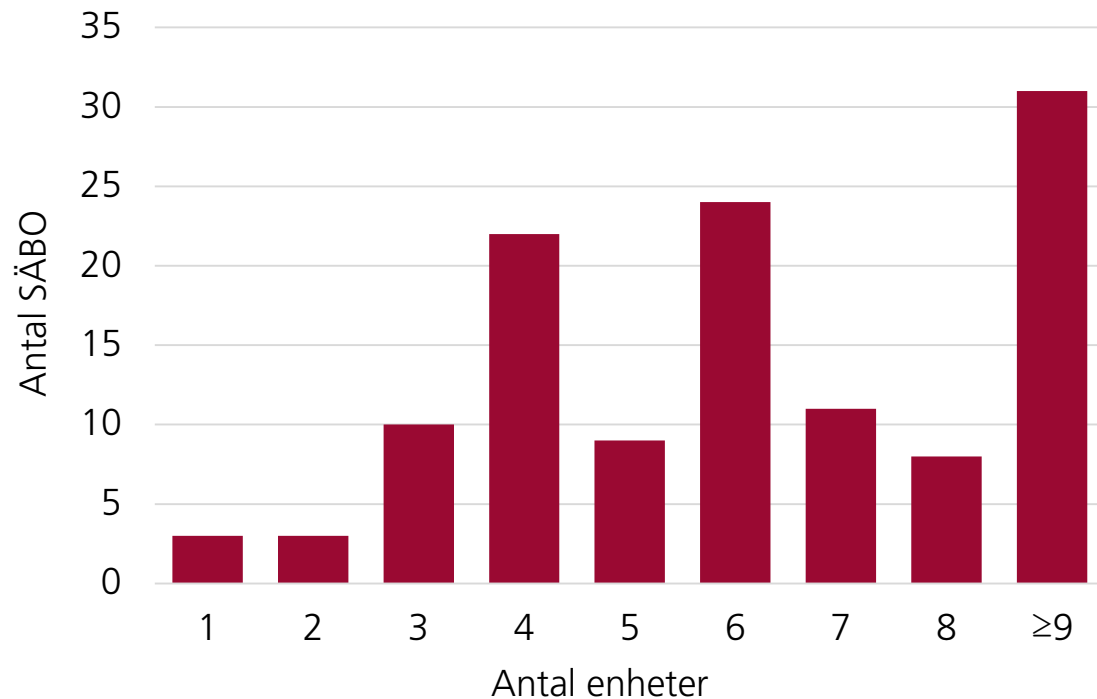
- 227 respondenter
 - 123 SÄBO **med** covid-19
 - 104 SÄBO **utan** covid-19
- 44 demensboenden
- 23 somatiska boenden
- 154 kombinerade somatisk/demensboenden
 - Ex. korttidsboenden, växelboenden, servicehus, specialboenden såsom psykiatri specialitet
- 6 servicehus

Två respondenter (SÄBO **med** covid-19) uppgav att de svarade för flera boenden men har räknats som två respondenter i analysen.

Hur många enheter har boendet?

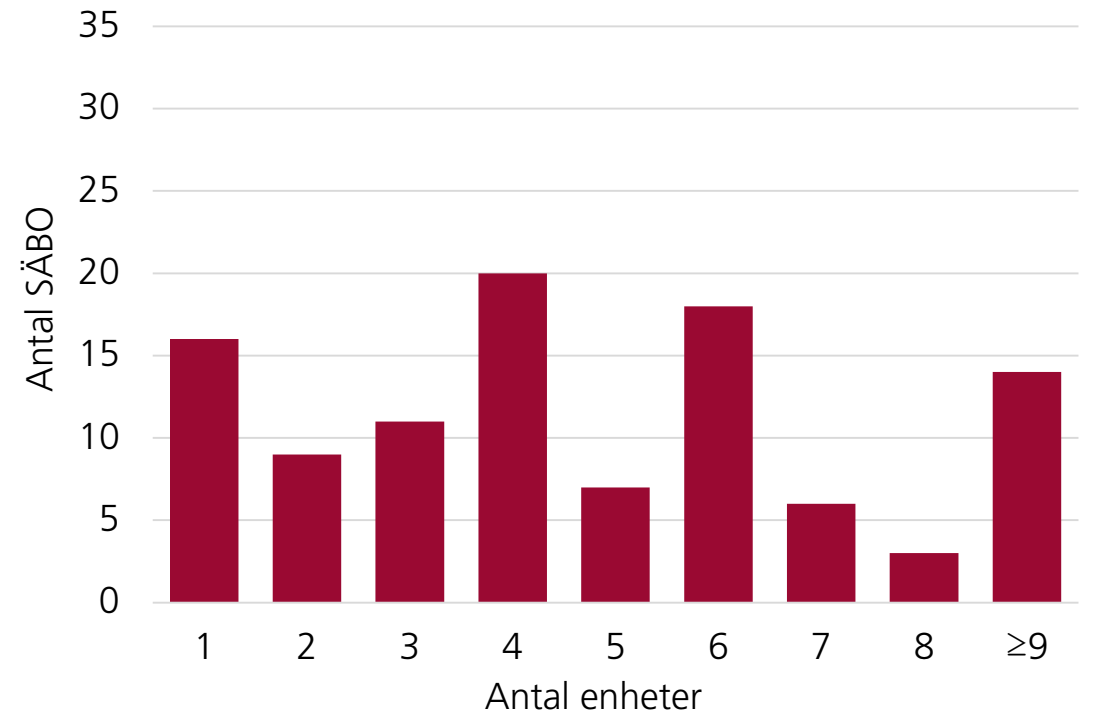
SÄBO med covid-19*

121 av 123 respondenter

SÄBO utan covid-19*

104 av 104 respondenter

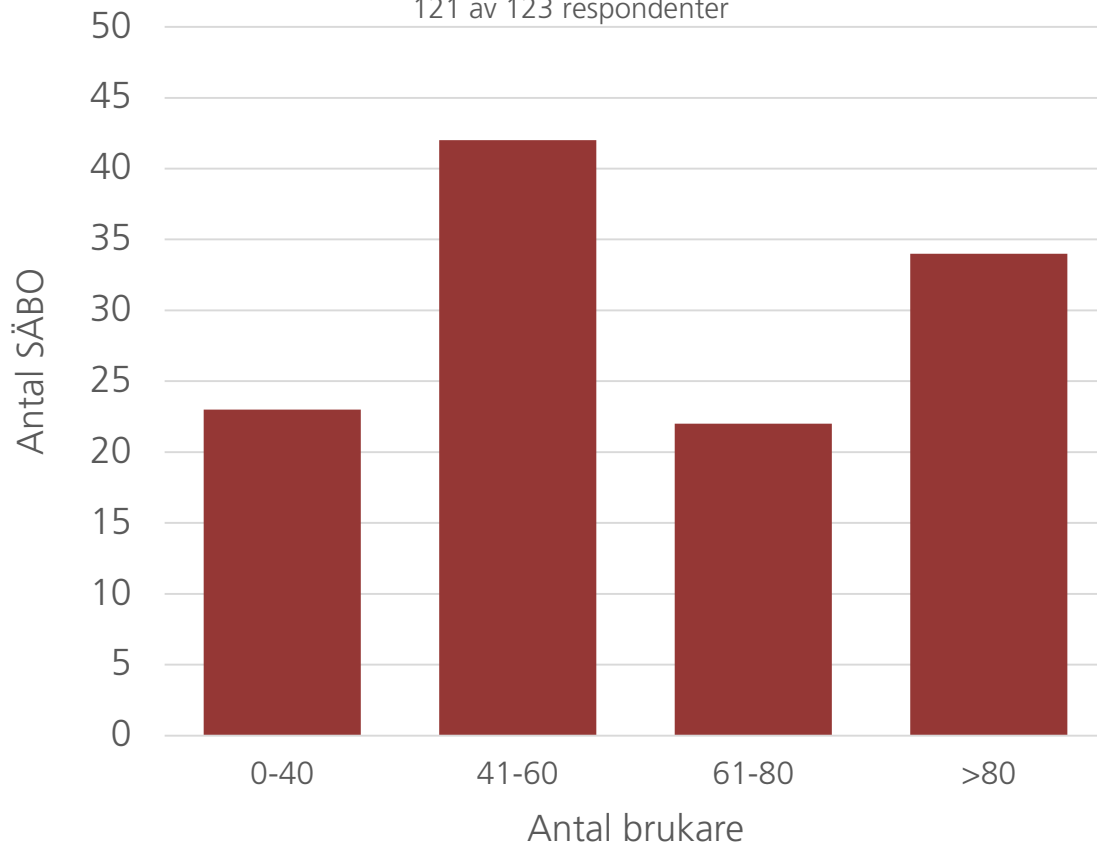

*Frågan har tolkats olika av respondenter och kan innefatta både enheter, avdelningar, våningsplan, lägenheter m.m.

Hur många boende finns totalt i verksamheten?

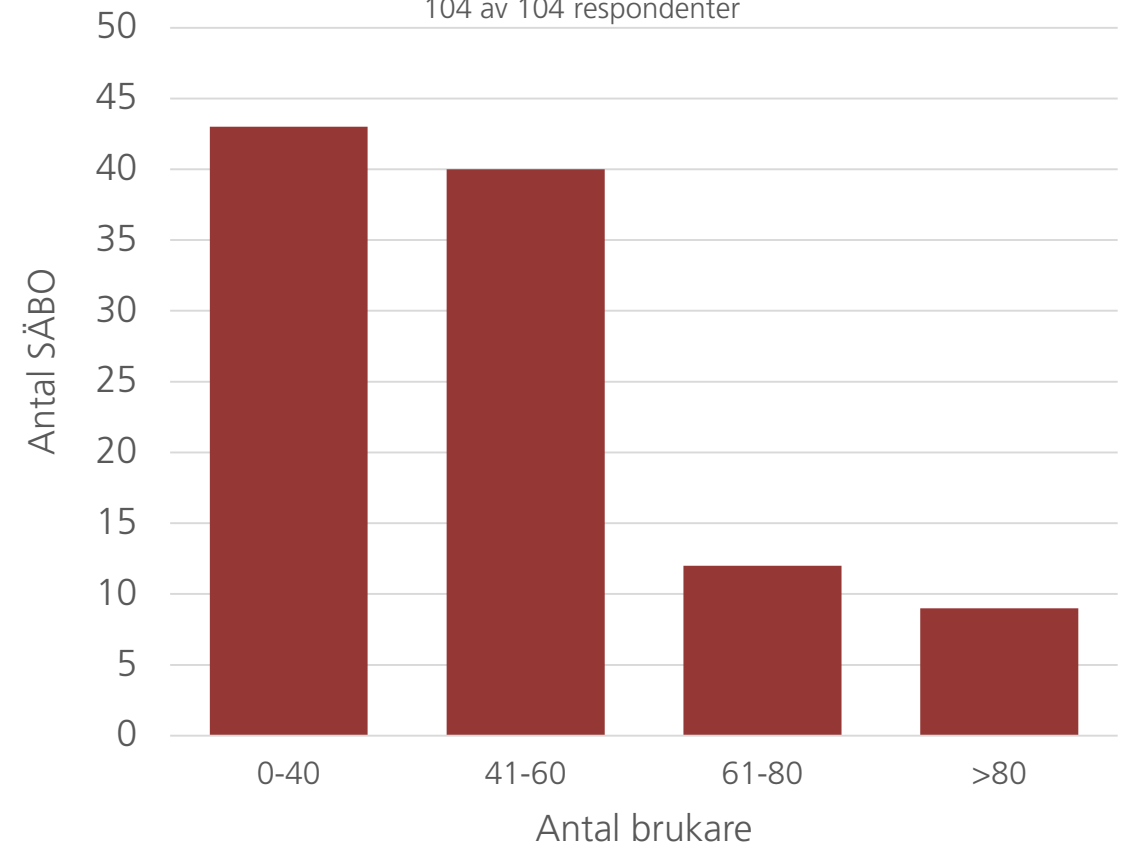
Antal brukare per SÄBO med covid-19

121 av 123 respondenter

Antal brukare per SÄBO utan covid-19

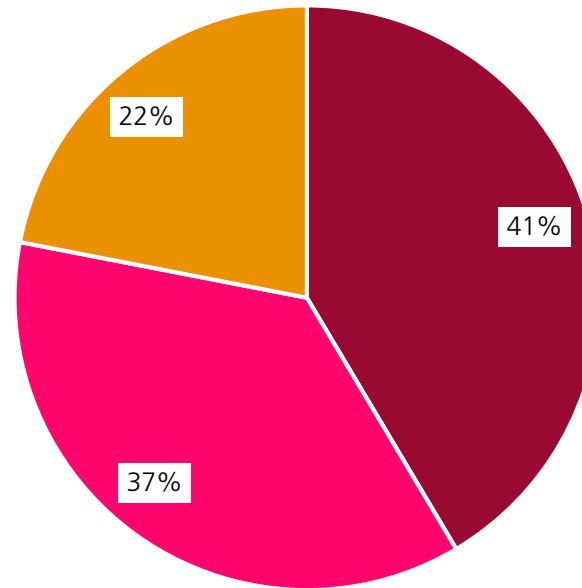
104 av 104 respondenter

*Frågan kan ha tolkats olika av respondenter som svarat för antalet avdelningar, enheter m.m. istället för brukare

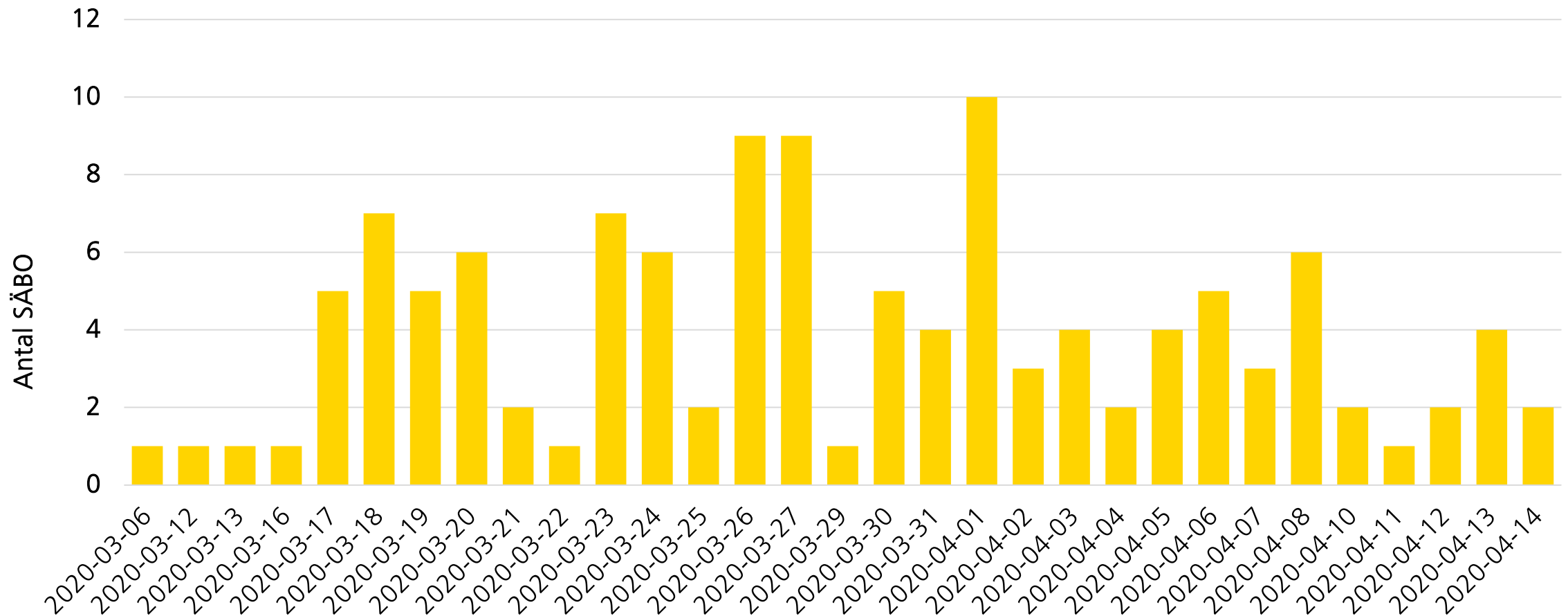
Hur många fall av covid-19 har upptäckts bland de boende?

■ 1-3 fall ■ 4-10 fall ■ >10 fall

123 av 123 respondenter

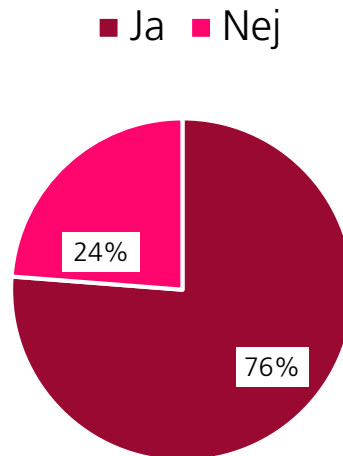
När konstaterades första fallet av covid-19 på boendet?

121 av 123 respondenter angav exakt datum

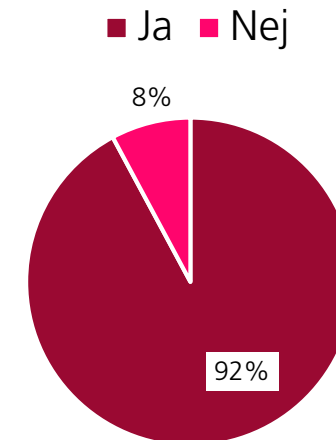
Har boendet kunnat isolera personer med symtom på covid-19?

SÄBO **med** covid-19

122 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

51 av 104 respondenter

Om Nej, varför?

(42 respektive 23 kommentarer)

SÄBO **med** covid-19

Personer med demensdiagnos:

”vandrar runt”, rör sig i allmänna, utrymmen, stannar inte på sitt rum, får inte låsas in, är ovetande om sin situation, varken förstår eller kommer ihåg instruktioner

- inte följsam på grund av psykiskt ohälsa och/eller pågående missbruk
- kognitiv svikt
- låg bemanning och hög frånvaro

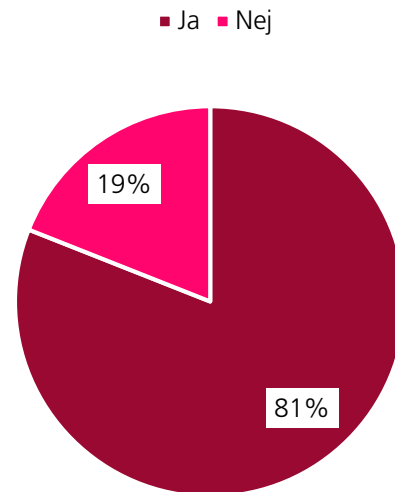
”En utmaning på demensavdelning”

SÄBO **utan** covid-19

- inte aktuellt
- har inga fall
- ingen smittad än

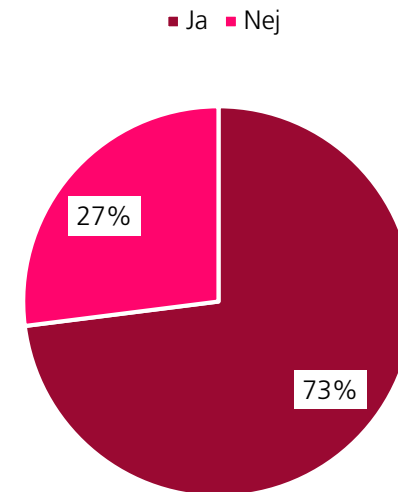
Har boendet sedan tidigare en kontaktperson på Vårdhygien Stockholm?

SÄBO **med** covid-19

120 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

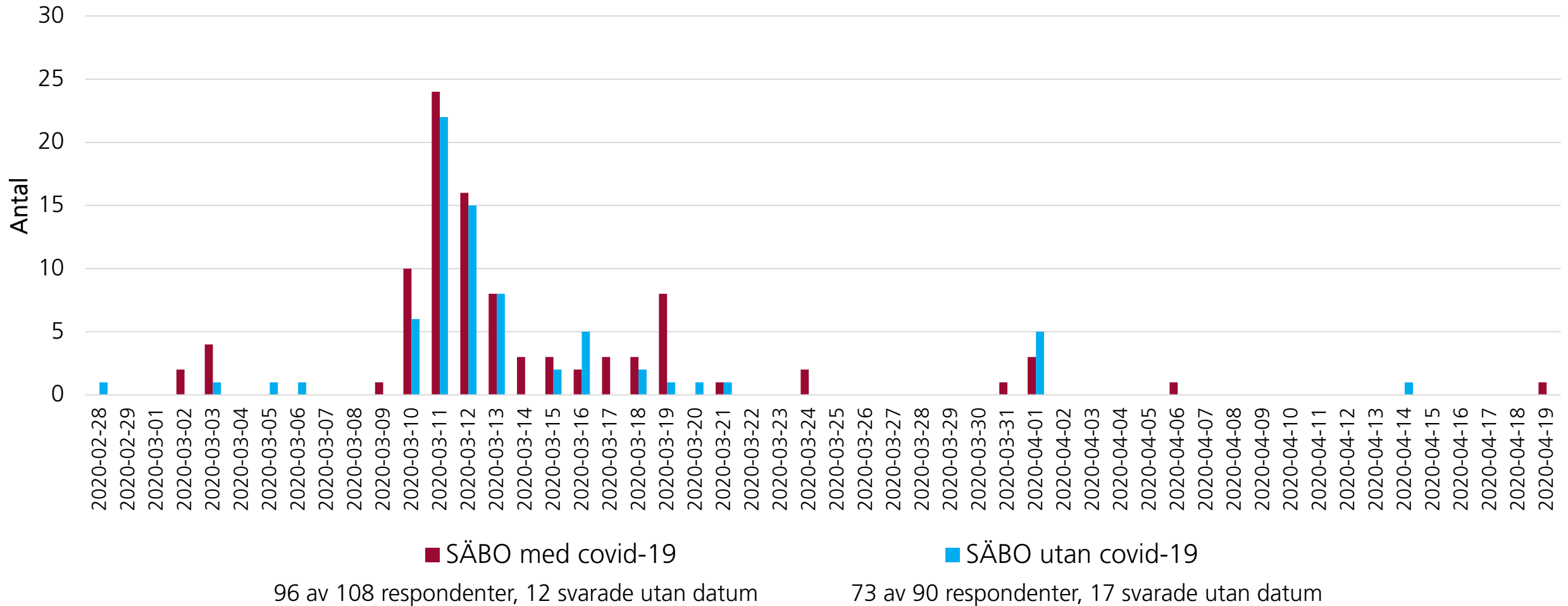

98 av 104 respondenter

Har boendet infört besöksrestriktioner för anhöriga?

Samtliga boenden har uppgett att de infört besöksrestriktioner.

Datum när besöksrestriktioner infördes

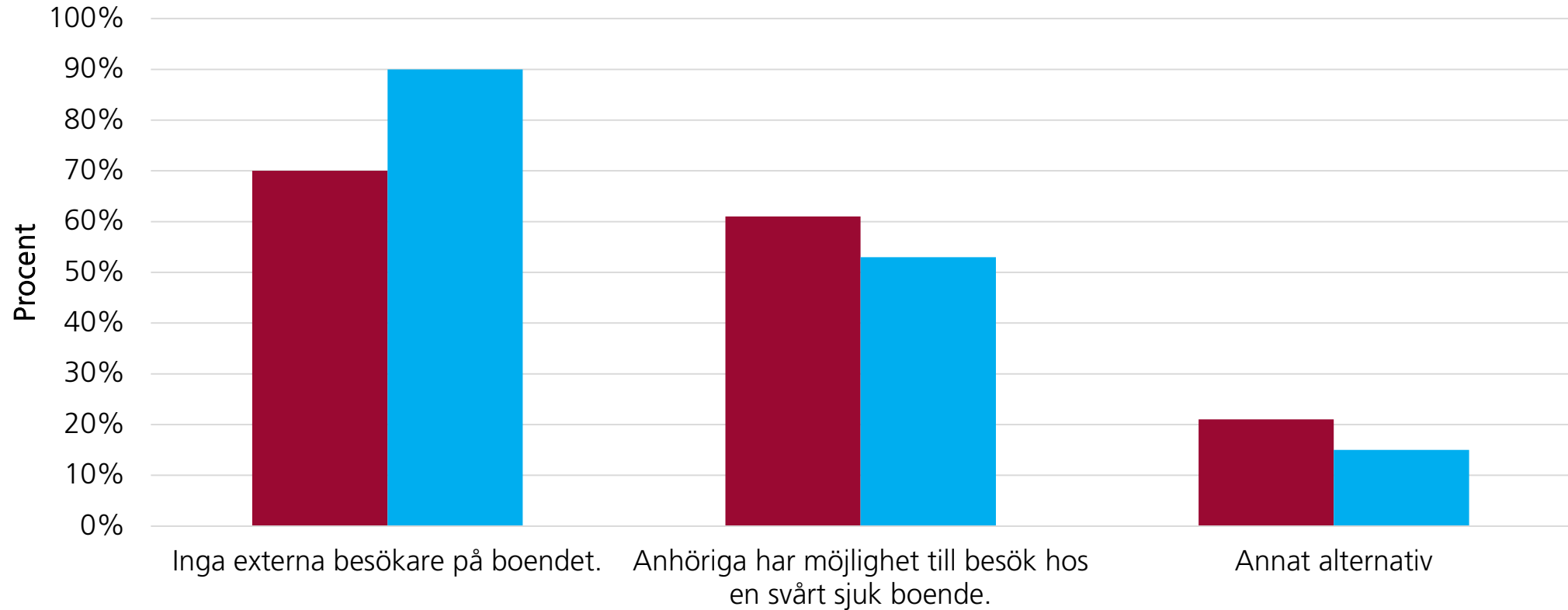
Vad innefattar boendets besöksrestriktioner?

■ SÄBO med covid-19

■ SÄBO utan covid-19

122 av 123 respondenter, 52 har svarat mer än ett alternativ

104 av 104 respondenter, 59 har svarat mer än ett alternativ

Om Annat alternativ, vad?

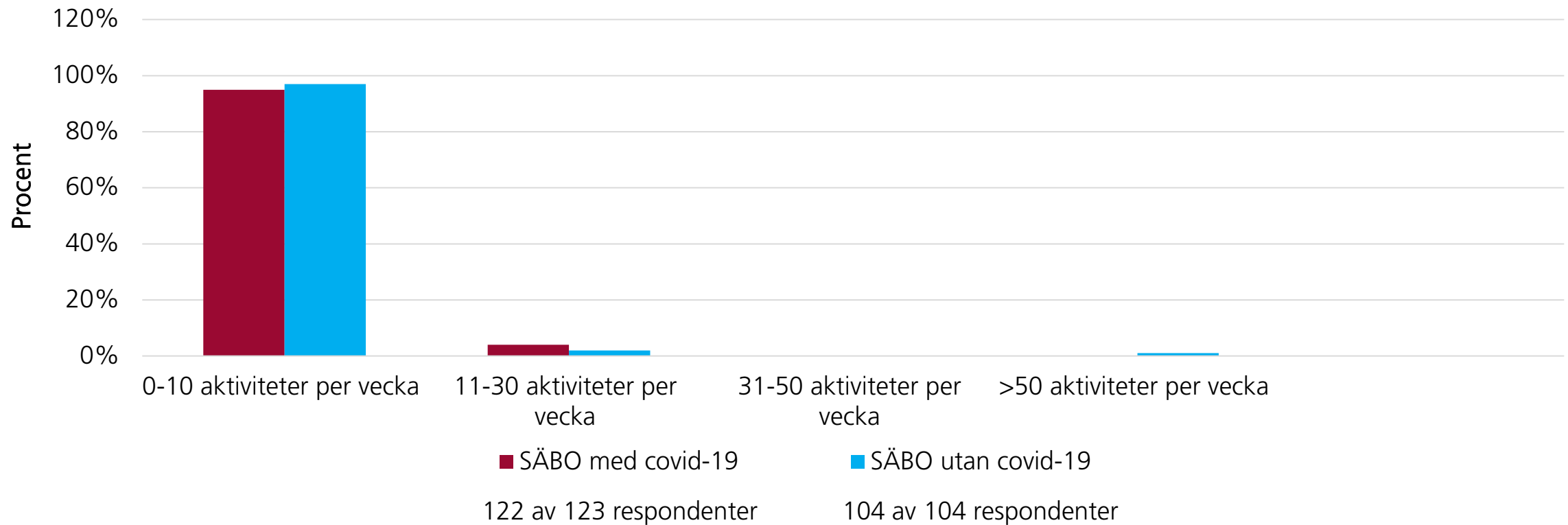
(26 respektive 16 kommentarer)

I kommentarerna från SÄBO, både **med** och **utan** covid-19, framkommer att besök av anhöriga har tillåtits vid livets slutskede, men att vissa gjort bedömningar från fall till fall, begränsat antal anhöriga eller gjort tempkontroller. Nödvändig utomstående personal har släppts in, ex. säkerhetspersonal, vaktmästare m.m. Besök av anhöriga utomhus har i vissa fall tillåtits.

I kommentarer från SÄBO **med** covid-19 uppges att anhöriga har fått bära skyddskläder eller stå utanför ett fönster vid besök vid livets slutskede. Anhöriga och städfirmor har även fått komma in vid utflyttning.

I kommentarer från SÄBO **utan** covid-19 uppges att besök utomhus förbjudits efterhand samt att inflyttningar fortfarande förekommer.

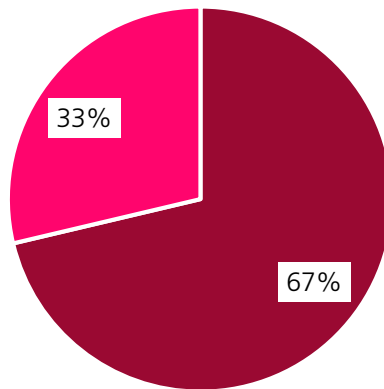
Sedan mitten på mars, ungefär hur många aktiviteter utanför boendet (ex. planerade sjukvård- eller tandvårdsbesök, daglig verksamhet m.m.) har sammanlagt gjorts varje vecka? Om en boende haft flera aktiviteter samma vecka, inkludera varje aktivitet.

Hur serveras måltider på boendet?

SÄBO **med** covid-19

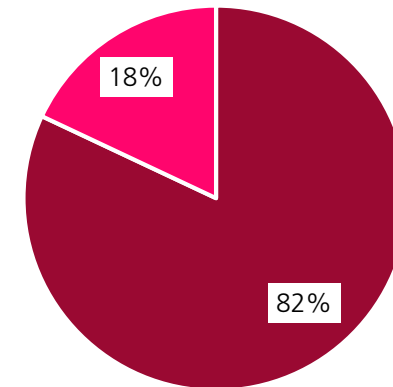
■ Äter i gemensam matsal ■ Äter enskilt

123 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

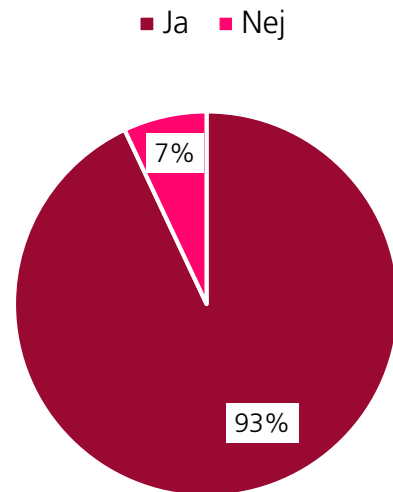
■ Äter i gemensam matsal ■ Äter enskilt

104 av 104 respondenter

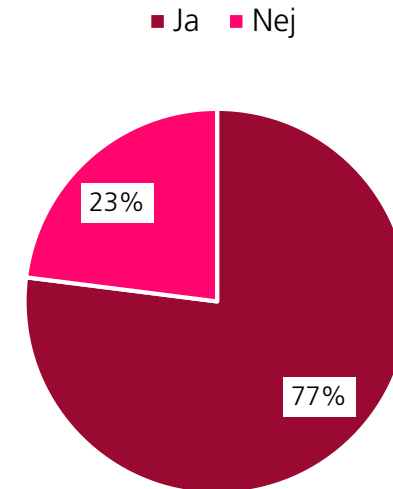
Har det vidtagits några åtgärder för måltidssituationen med tanke på covid-19?

SÄBO **med** covid-19

120 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

104 av 104 respondenter

Om Ja, vilka?

(113 respektive 78 kommentarer)

SÄBO **med** covid-19

De som åt i gemensam matsal

- Boende med symtom uppmanas äta på sitt rum – avd med sjuka anmodas alla äta enskilt, de som kan äta enskilt gör det
- Uppmuntrar boende att äta på sina rum/ lägenheter
- Ändrade mattider – matintag på olika tider så färre möts samtidigt
- Ingen självservering eller buffé och karotter, bordsservering av personal
- Distans mellan bord och sittande
- Personal som sköter covid-19 patienter får ej vistas i kök
- Inga gemensamma måltider mellan avdelningar
- Skärpt hygien

De som åt enskilt

- Avstånd mellan bord och sittande (1.5, 2 eller 3 meter)
- Ändrade mattider – matintag på olika tider så färre möts samtidigt
- Ingen självservering eller buffé och karotter, bordsservering av personal
- Personal som sköter covid-19 patienter får ej vistas i kök
- Konstaterat sjukdomsfall får äta enskilt

SÄBO **utan** covid-19

De som åt i gemensam matsal

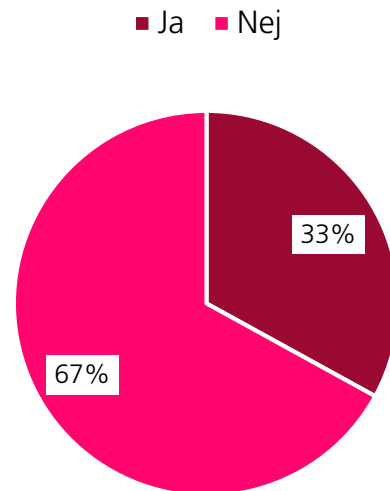
- Basala hygienrutiner, extra städning av tagytor
- Glesare placering av bord, avstånd mellan borden och/eller avstånd vid borden, inga långbord
- Erbjuder/försöker få den boende att äta på sitt rum
- Nyinflyttad äter på rummet
- Boende med symtom äter på rummet/lägenheten
- Ingen självservering, ingen buffé, bordsservering av personal
- Samtal med de dementa personal närvarar vid varje måltid säkerställer att rutiner följs

De som åt enskilt

- Skärpta basala hygienrutiner
- Matsal helt stängd för gemensam måltid anges av 6, ingen servering i matsal endast på eget rum, mat levereras i matlådor
- Matsal håller öppen, men mat erbjuds på rummet, mat levereras i matlådor
- I matsal – om patienter äter i matsal - avstånd mellan borden och/eller avstånd vid borden

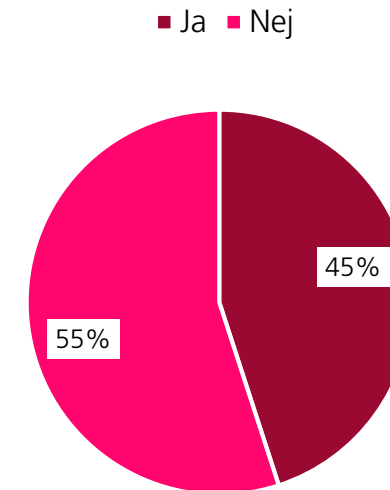
Utöver måltider, förekommer aktiviteter i grupp bland de boende?

SÄBO **med** covid-19

122 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

103 av 104 respondenter

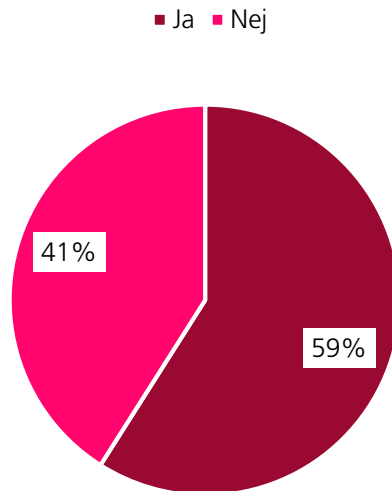
Om ja, vilka?

(Totalt 104 kommentarer)

- Utomhusaktiviteter; promenader, fika i trädgården, sitta i solen
- Sångstund, högläsning, sittgymnastik, frågesport, bingo, filmvisning, pyssel, dans, gymnastik, fika, högläsning, bingo, sticka, tv, samtal
- Sker i mindre grupper, med avstånd/utglesat/mer sällan
- Endast med den egna avdelningen/enheten, inga gruppaktiviteter för hela huset
- Inga aktiviteter där avdelningar/enheter/våningsplan blandas

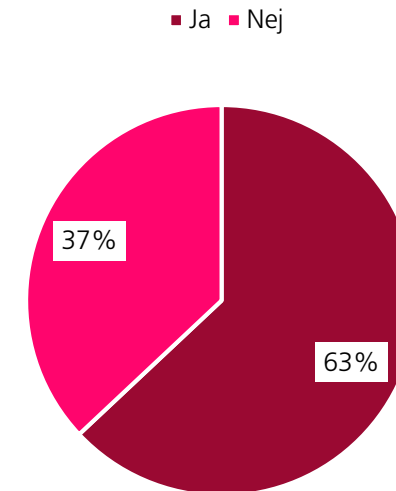
Har de boende hållit avstånd till varandra sedan rekommendationer om social distansering uppkommit?

SÄBO **med** covid-19

123 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

102 av 104 respondenter

Om Nej, vad har varit hindret?

(Totalt 138 kommentarer)

- Kognitiv svikt, klarar ej att ta instruktion, minns/förstår ej instruktion
- Demensenheterna svårt, vandrar
- Längtar efter sällskap, de boende vill umgås
- Boende hör dåligt
- Små lokaler och trångt

Har verksamheten tillgång till följande skyddsutrustning?

Materialtillgång	Boenden med covid-19 114-123 av 123 respondenter		Boenden utan covid-19 103-104 av 104 respondenter	
	Ja	Nej	Ja	Nej
Plastförkläden	99%	1%	99%	1%
Handskar	99%	1%	100%	0%
Heltäckande visir	97%	3%	95%	5%
Skyddsglasögon	74%	26%	64%	36%
Munskydd	92%	8%	92%	8%
Handdesinfektion	100%	0%	99%	1%
Ytdesinfektion	100%	0%	100%	0%

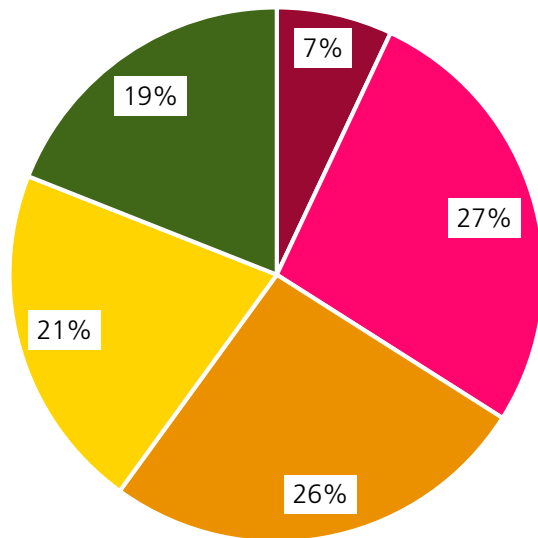
Har din verksamhet sedan mitten av mars haft kontakt med Vårdhygien Stockholm, Smittskydd Stockholm eller kommunens MAS?

Har haft kontakt med;	Vårdhygien Stockholm	Smittskydd Stockholm	MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska)
Boenden utan covid-19 86 av 104 respondenter	27%	18%	78%
Boenden med covid-19 116 av 123 respondenter	35%	24%	89%

Hur många anställda har verksamheten (som träffar de boende)?

SÄBO **med** covid-19

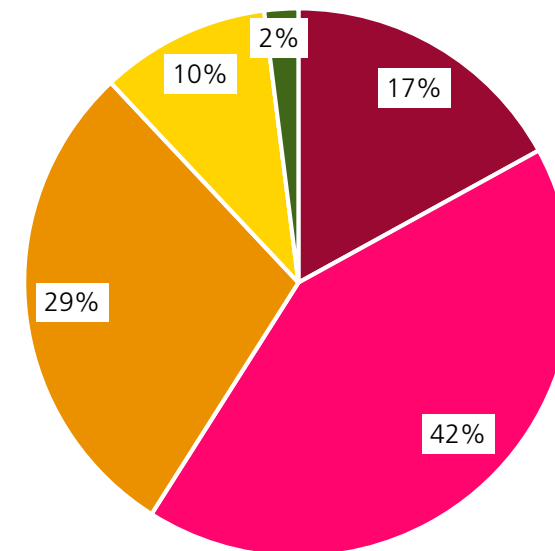
■ 1-25 ■ 26-50 ■ 51-75 ■ 76-100 ■ >100

118 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

■ 1-25 ■ 26-50 ■ 51-75 ■ 76-100 ■ >100

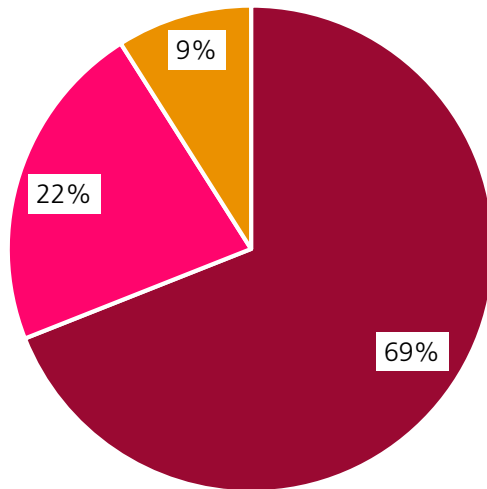

102 av 104 respondenter

Arbetar de anställda i regel på en och samma enhet eller flera?

SÄBO **med** covid-19

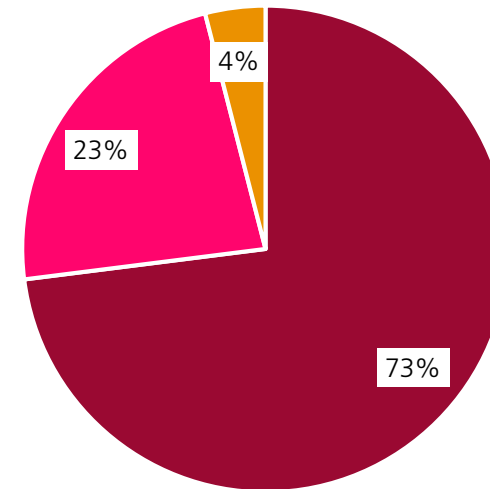
■ En enhet ■ Flera enheter ■ En eller flera enheter

121 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

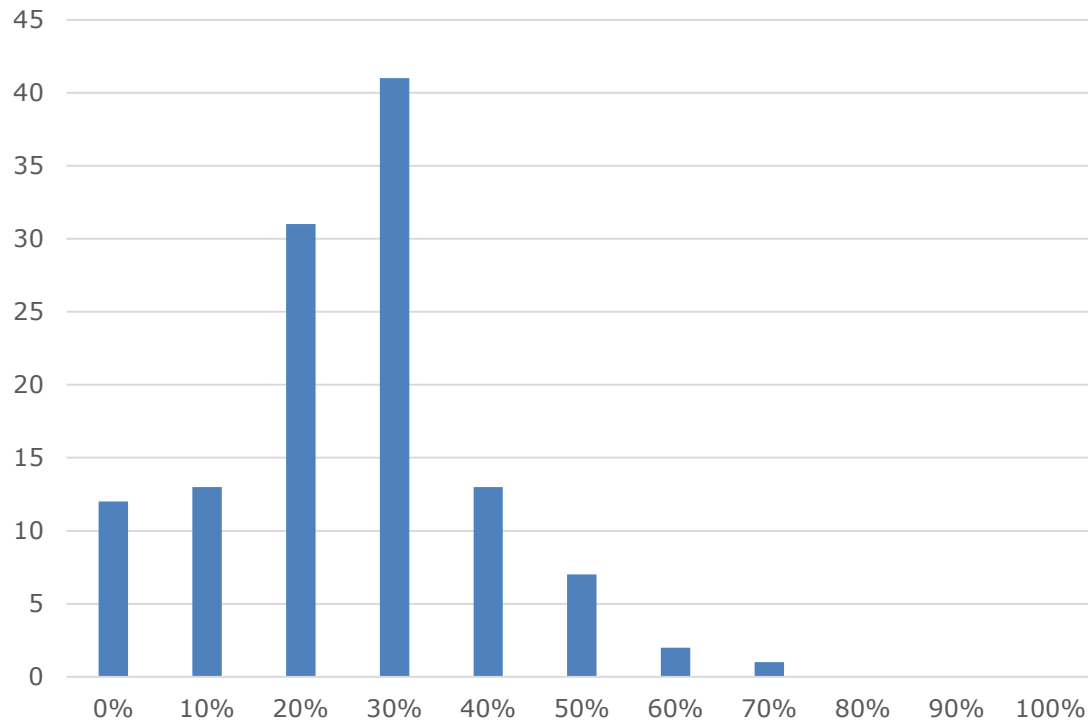
■ En enhet ■ Flera enheter ■ En eller flera enheter

102 av 104 respondenter

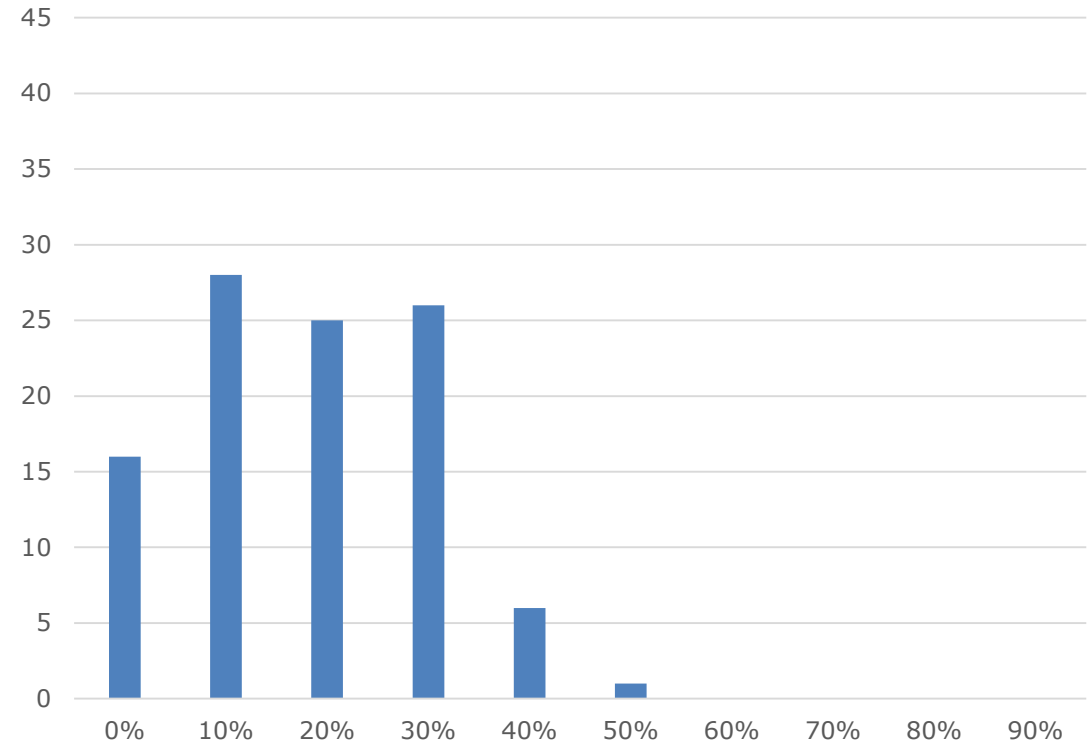
Sedan mitten på mars, ungefär hur stor del av omsorgspersonalen utgörs av timanställda och personal från bemanningsföretag?

SÄBO **med** covid-19

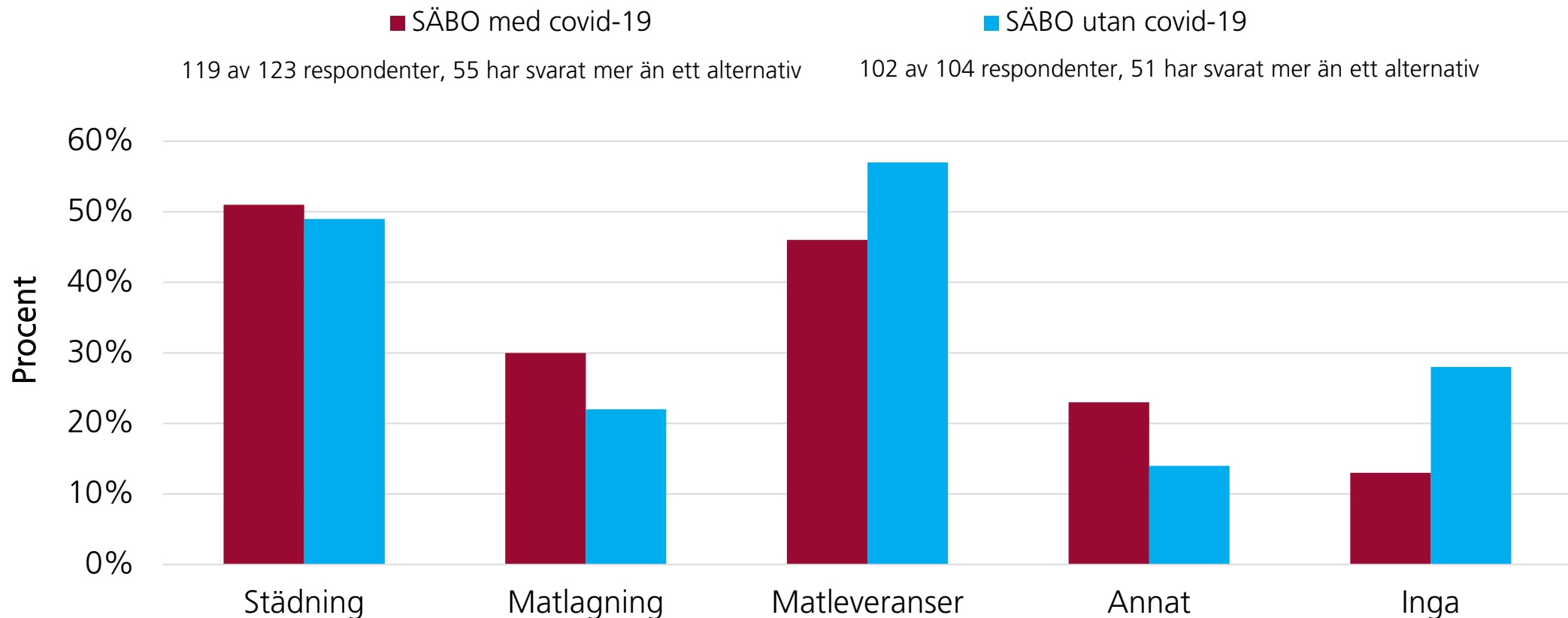
120 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

102 av 104 respondenter

Vilka arbetsuppgifter utförs av extern personal?

Om annat, vad?

(Totalt 65 kommentarer)

Återkommande kommentarer:

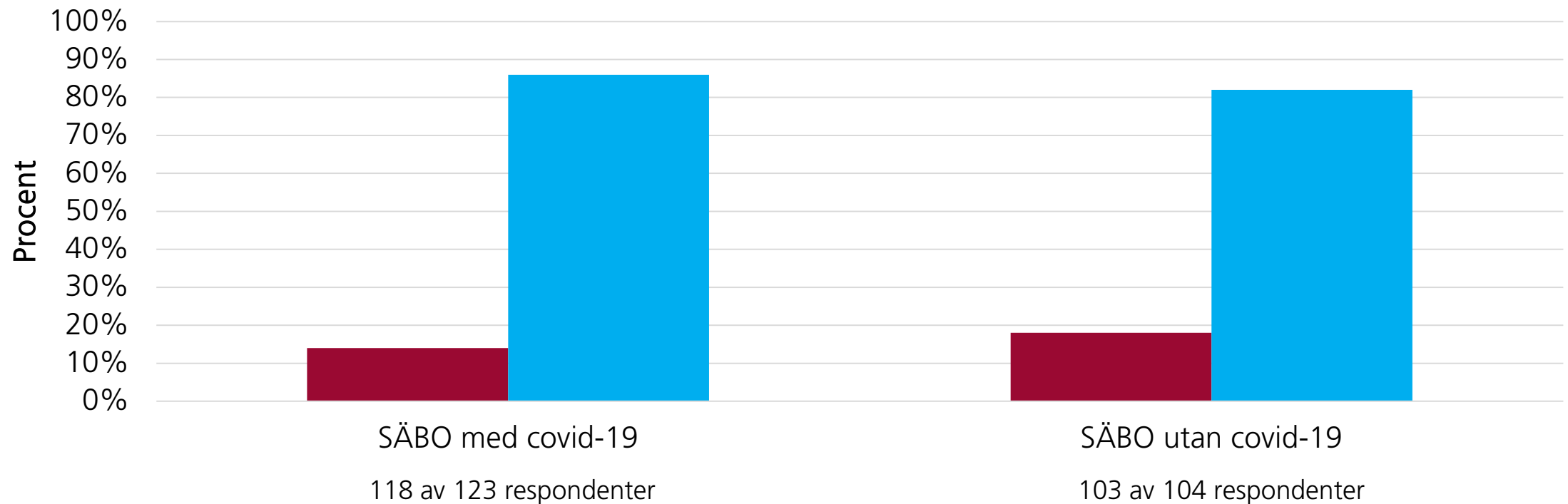
- Leveranser och transport såsom medicin, förbrukningsvaror, post- och sophämtning
- Tvätt
- Vaktmästare/fastighetservice

Enstaka kommentarer:

- Omvårdnad
- Läkare
- Sjuksköterskor
- Rehab
- Fotvård
- Hårvård

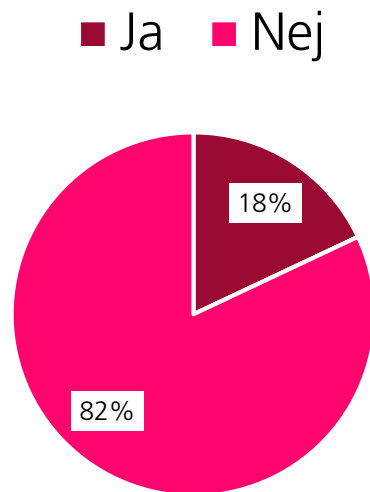
Sedan mitten på mars, har det förekommit tillfällig extern personal på boendet, ex. fotvårdare, sjukgymnaster, frisörer?

■ Ja ■ Nej

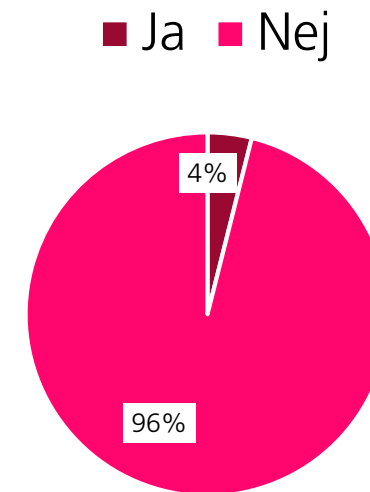
Sedan mitten på mars, har det förekommit att personal arbetat med symptom (luftvägssymptom och/eller feber)?

SÄBO **med** covid-19

121 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

102 av 104 respondenter

Om Ja, vad beror det på?

(Totalt 41 kommentarer)

I kommentarerna från SÄBO, både **med** och **utan** covid-19, framgår att personal antingen insjuknat under pågående arbetspass och då gått hem eller att de kommit till arbetet med lätta symtom och skickats hem omgående.

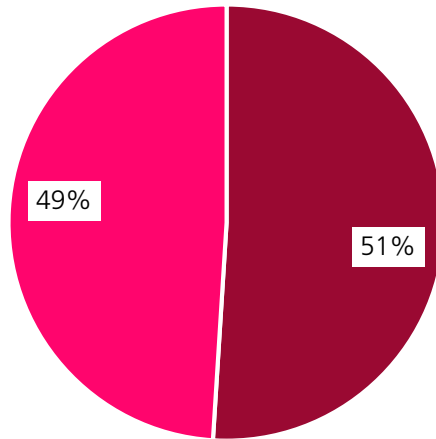
Personal som insjuknat på arbetet har skickats hem omgående då det kommit till chefens kännedom.

I kommentarer från SÄBO **med** covid-19 uppges att personal insjuknat under pågående arbetspass men inte kunnat lämna boendet p.g.a. personalbrist, exempelvis nattetid.

Har covid-19 skapat oro bland personalen i verksamheten?

SÄBO **med** covid-19

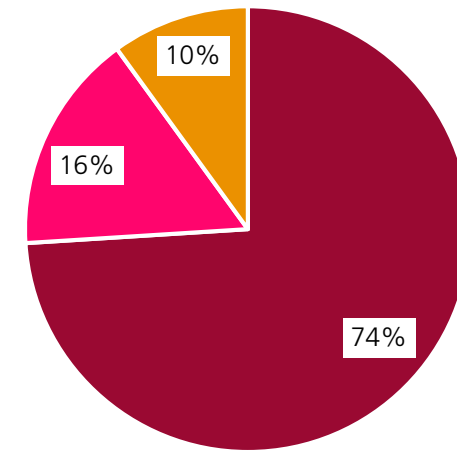
■ Ja, i viss mån ■ Ja, omfattande

120 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

■ Ja, i viss mån ■ Ja, omfattande ■ Nej

103 av 104 respondenter

Om Ja, på vilket sätt har detta påverkat verksamheten?

(Totalt 165 kommentarer)

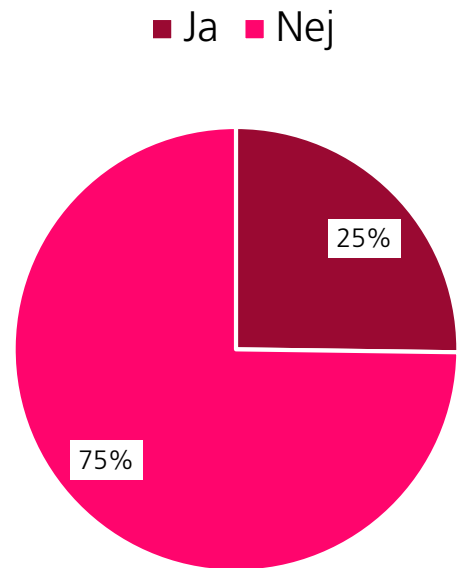
I kommentarerna framgår att oro lett till ökad sjukfrånvaro, både p.g.a. rädsla för att arbeta och att personal följer de allmänna rekommendationerna samt svårigheter att få in timanställda som vill jobba.

Mycket oro i verksamheterna uppges även ha lett till omfattande och tidskrävande arbete med att kontinuerligt samla, informera, utbilda och stötta personal. Arbetet upplevs ha försvärats av att medarbetare inhämtar information om covid-19 från massmedia eller sociala medier och ibland har svårt att lita på verksamhetens rådande riktlinjer och rekommendationer.

I flera kommentarer från SÄBO **utan** covid-19 uppges att oron orsakat ingen eller mycket liten påverkan på verksamheten.

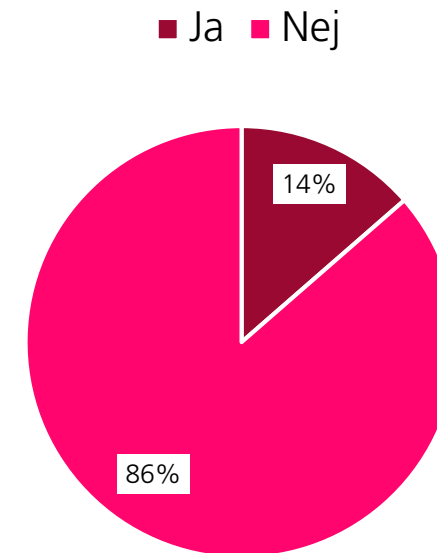
Upplever du att anställda har svårt att följa basala hygienrutiner?

SÄBO **med** covid-19

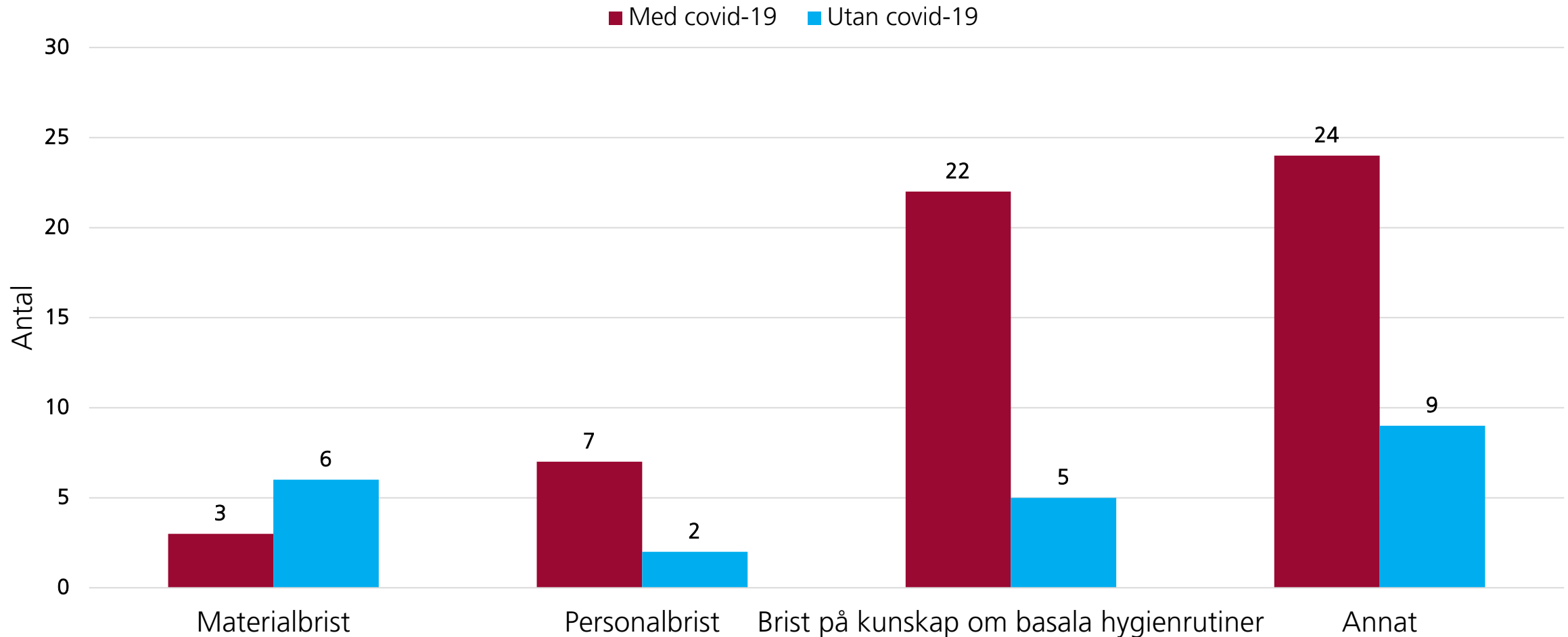
120 av 123 respondenter

SÄBO **utan** covid-19

103 av 104 respondenter

Om ja, beror detta på något av följande:

35 respektive 16 respondenter. 15 respektive 6 respondenter har svarat fler än ett alternativ.

Om Annat, vad?

(34 respektive 20 kommentarer)

SÄBO **med** covid-19

- bristande kunskap och förståelse för varför basala hygienrutiner måste följas
- svårigheter att ta till sig information, språksvårigheter
- rädsla/oro, bl.a. kring skyddsutrustning
- omfattande sjukfrånvaro av ordinarie personal som resulterar i många timvikarier och mindre kontinuitet på arbetsplatsen

SÄBO **utan** covid-19

- endast enstaka medarbetare som brister i följsamhet av basala hygienrutiner
- rädsla/oro kring skyddsutrustning, brist att få tag på skyddsutrustning
- boendet inte är byggt/anpassat för att vårda patienter med covid-19

Vet du var du hittar uppdaterad information om covid-19 för kommunal vård och omsorg?

99.5% av alla som svarade på frågan uppgav att de vet var de hittar uppdaterad information om covid-19

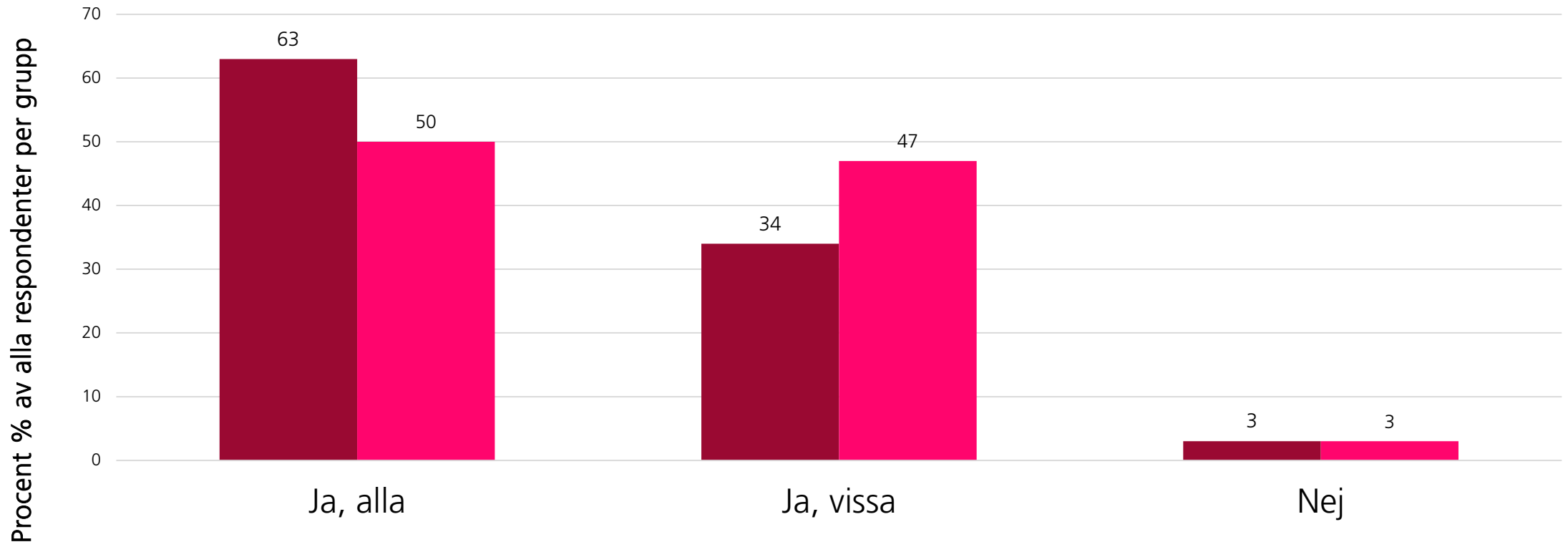
Känner du till att det finns en webbutbildning för personal om basala hygienrutiner från Vårdhygien Stockholm?

99.5% av alla som besvarade frågan uppgav att de känner till att det finns en webbutbildning för personal om basala hygienrutiner

Om Ja, har din personal genomgått denna?

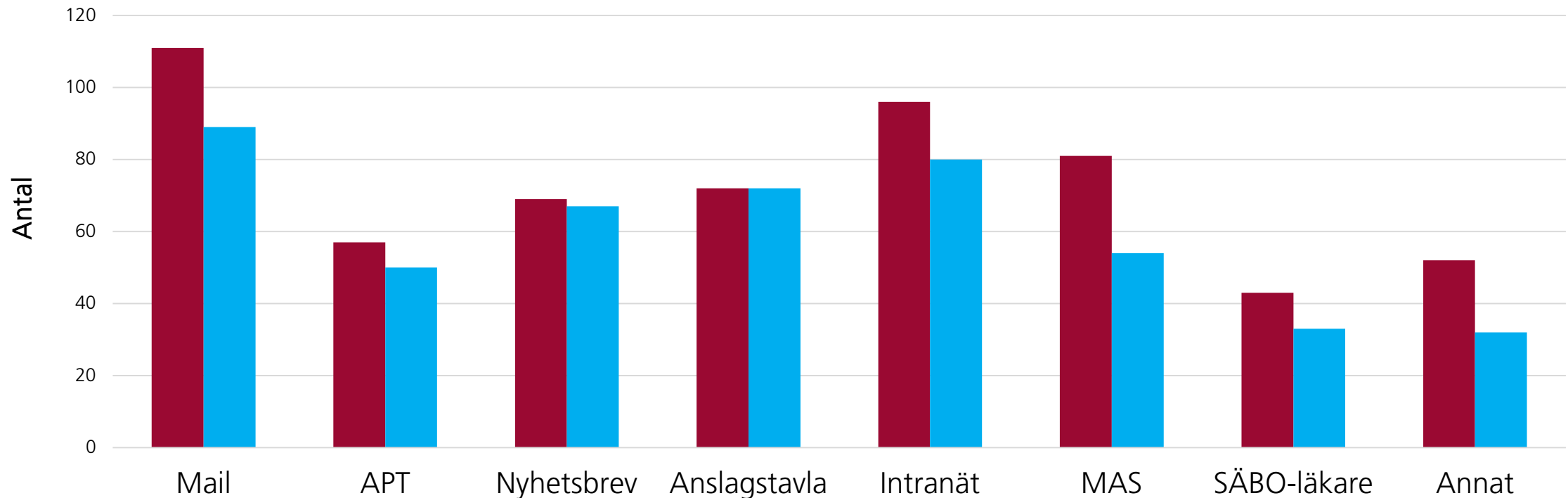
(121 respektive 103 respondenter)

■ Med covid-19 ■ Utan covid-19

Hur nås din personal av uppdaterad information om covid-19?

■ Med covid-19 ■ Utan covid-19

121 respektive 103 respondenter

Har du upplevt problem med att nå ut med information om covid-19 till personal? Om Ja, vilka?

(80 respektive 32 kommentarer)

Det som lyfts fram bland SÄBO **med** covid-19 är att personal inte läser mail eller på intranätet, bl.a. på grund av tidsbrist eller svårighet att ta till sig skriftlig information.

Språkförbistring lyfts som ett hinder för att nå ut med information liksom den mycket omfattande mängden information som ständigt uppdateras och ändras.

Många understryker det problematiskt med den stora mängden personal som jobbar utspritt över dygnet i kombination med hög sjukfrånvaro och särskild svårighet att nå ut med information till timvikarier.

Många verksamheter har ställt in möten och APT på grund av bl.a. tidsbrist och personalbrist. Att inte kunna förmedla information muntligen upplevs som ett hinder för att nå ut med information. Dessutom framkommer att desinformation och ryktesspridning förekommer och upplevs skapa oro eller misstänks vara anledning till oro och rädsla bland personalen.

Att nå ut med korrekt information upplevs försvåras av att personal inhämtar information genom andra kanaler, ex. massmedia i Sverige och utomlands samt sociala medier.

SÄBO **utan** covid-19 svarar att svårigheterna framförallt ligger i att personal inte läser mail/på intranät, att mängden information är omfattande och att personalgrupperna är stora.

Flera svarar att det inte är svårt att nå ut med information men att säkerställa att personalen tar till sig informationen är desto svårare.

Vilka åtgärder har din verksamhet vidtagit avseende covid-19?

(118 respektive 97 kommentarer)

- Begränsat in- och utflöde av besökare, brukare och personal
- Begränsad rörlighet på boendet både gällande personal och boende
- Minskade gemensamma aktiviteter och begränsade aktiviteter i grupp
- Basala hygienrutiner, mer handsprit
- Symtomövervakning av brukare och personal
- Förstärkt städning, förbättrade städrutiner, ytdesinfektion av tagytor
- Kompetenshöjande insatser om riktlinjer, basala hygienrutiner och skyddsutrustning
- Dagliga eller veckovisa genomgångar och uppdateringar av riktlinjer
- Digitala möten och ronder
- Ökad bemanning av sjuksköterskor och tät/ökad kontakt med Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)
- Löpande information till anhöriga anges oftare av SÄBO **utan** covid-19

Vad anser du vara den största risken för smittspridning av covid-19 på ditt boende?

(Totalt 213 kommentarer)

- Svårigheter att följa basala hygienrutiner
- Brist på personal, ovan personal, utbildad personal, tidsbrist
- Personal med inga eller milda symtom
- Personal som insjuknar på arbetet
- Personal kommer tillbaka för tidigt efter sjukdom eller ej stannar hemma alls
- Språksvårigheter
- Avsaknad av skyddsutrustning och att den sätts in för sent

- Boende har svårt att följa rekommendationer
- De boende längtar efter sällskap och vill umgås

- Nyinflyttade boende
- Boende som sjukhusvårdats, geriatrik
- Korttids och växelboende

Om ni har haft fall av covid-19, hur tror ni att smittan först kom in till boendet?

(Totalt 159 kommentarer)

- Boende som varit i slutenvård
- Besök av anhöriga/närstående innan besöksstopp
- Korttidsboende via hemtjänst, växelvård
- Nyinflyttade boenden
- Rörliga boenden
- Via symtomfri personal, via personal utifrån
- Vet ej, oklart

Behöver din verksamhet hjälp eller stöd gällande covid-19?

Om Ja, vilken typ av stöd?

(Totalt 189 kommentarer)

- Skyddsutrustning
 - Har varit problem med skyddsutrustning
 - Vill ha mer skyddsutrustning "som media rapporterar"
 - Brist på skyddsutrustning
 - Snålar med skyddsutrustning
 - Oro för att det kommer att bli brist
- Provtagning av boende och personal
- Intagningsstopp
- Information, utbildning, kunskap översättningar etc.
 - Något fler av SÄBO **med** covid-19 efterlyser detta

Sammanfattning

- I svaren framkom inga stora skillnader mellan grupperna SÄBO **med** respektive **utan** fall av covid-19.
- I de svar som visar på viss skillnad går det ej att dra slutsatser om eventuella orsakssamband.

Sammanfattning forts.

- Utmaningar
 - Dygnet-runt-verksamhet
 - Personalbrist och hög personalomsättning
 - Omfattande informationsmängd och nya riktlinjer som på kort tid har behövt nå ut till stora personalgrupper
 - Svårt att isolera brukare
 - Kognitiv svikt
 - Brukare är på olika sätt helt beroende av andra människor såsom boendepersonal, vid transporter och sjukhusbesök etc. Går ej att helt isolera dem från andra människor.
 - Sjukvård bedrivs i brukarens eget hem

Sammanfattning forts.

- Exempel på åtgärder som vidtagits:
 - Utökade städrutiner
 - Kompetenshöjande insatser om riktlinjer, basala hygienrutiner och skyddsutrustning
 - Symptomövervakning av personal och brukare
 - Begränsad rörlighet bo boendet
 - Begränsat in- och utflöde av besökare, brukare och personal
 - Ändring av måltidssituation och aktiviteter i grupp
 - Digitala möten och ronder
 - Förstärkt bemanning av sjuksköterskor
 - Ökad kontakt med Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

Slutsats

- SÄBO är komplexa verksamheter som behövt anpassa sina verksamheter efter covid-19 på mycket kort tid
- Varje verksamhet måste utifrån sina egna förutsättningar och utmaningar vidta effektiva åtgärder för att minska smittspridning av covid-19, exempelvis:
 - ha tillgång till skyddsutrustning, möjliggöra följsamhet av basala hygienrutiner, säkerställa att personal tillgodogör sig uppdaterad och korrekt information, ge förutsättningar för att personal ska känna sig trygg, möjliggöra att brukare kan hålla avstånd till varandra samt kunna isoleras, minimera antalet besökare m.m.